

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. XVIII. Compunctionis amorisq[ue] lacrymas prouocat Hymnodia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

rarum saltem admittunt cantum, quamuis aliis diebus nullam cum publica Hymnodia habeant consuetudinem. Præter iam enumeratos effectus & affectus, eliciuntur quoque ab Hymnorum cantu pio amor Dei & compunctio cordis, vti mox dicturi sumus in sequenti Capite.

CAPUT XVIII.

*Compunctionis amorisque lacrymas
prouocat Hymnodia.*

MAGNAM continent vim Dauidici Hymni ad lacrymas, tum audientium tum cantantium, modò ex compunctione modò ex amore commouendas & ciendas, propter vtriusque obiecti vehementia argumenta in Psalmis contenta. Nam si ad prouocandos mortalium animos ad opera quælibet, siue bona siue mala, magnam semper obtinuit vim exemplum, præsertim Heroum & Principum, quemadmodum omnes tum sacrae tum profanae litteræ docuerunt;

Scilicet in vulgus manant exempla regentum, Lucanus.
ait ille.

— *Non sic inflectere sensus*

Humanos edicta valent quàm vita regentis,
dixit alter Poëta. *Et qualis est rector ciuitatis, tales & inhabitantes in ea,* docuit Auctor Ecclesiastici. Mirum nulli videbitur, si Hymnodiae re-
ctum vsum, validissimam dicamus obtinere vim lacrymas ciendi & compunctionem à quolibet lapideo corde, cum verba omnium Hymnorum dictata noscamus à Rege maximo, qui peccata sua deflens, misericordiam Dei exorabat. Si de

M 2

Esdra,

Esdra, qui erat in populo maximæ auctoritatis vir, proditum est à sacra Historia, quòd solis suis lacrymis à populo visis, quamuis nullum adiecisset verbum, potuit tantum commouere fletum in omnibus adstantibus, vt ij simul cum illo peccata deslentes pœnitentiam egerint. (primò enim

1. Esdræ 9. describitur fletus & mœror Esdræ, postquam audiuit grauiâ peccata à populo fidei perpetrata. *Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium meum & tunicam, & euelli capillos capitis mei & barba, & sedi mœrens.* deinde describitur conuictus omnium Principum & popularium, qui uidentes Esdræ sic amarè deslentes, pariter conuicti uerunt, & delicta abiurarunt. vbi Glossa ordinat
- Ibid. 10. dantes Esdræ sic amarè deslentes, pariter conuicti uerunt, & delicta abiurarunt. vbi Glossa ordinat

Lacryman-
tia appositè admonet: *Nota quantum exemplis uisi exemplum lacrymas ciet.* *Doctorum inuent; nihil scribitur Esdræ locutus esse, sed tantum audito scelere lacrymasse, & turbam ad se fidelium non vociferando sed lacrymans traxisse;* quis audiens uidentem tantum Regem in suis Hymnis ferè iugiter deslentes ob delicta semel ex fragilitate commissâ, poterit cohibere lacrymas, & siccis oculis aut audire aut canere lacrymas istas? Tanta (testatur ipse) lacrymarum copia perfundebatur Dauid, vt lectus, in quacumque iacens Hymnos sæpè decantabat, natate possideretur, saltem dilutus conspiceretur: *Lacrymas per singulas noctes lectum meum, lacrymis meo stratum meum rigabo; seu, vt ex Hebræo fonte legi potest, Natate faciam lectum meum, stratum meum liquefaciam.* Tanto exarserat Dauid odio in peccata, vt lacrymis uellet ea delere, quæ æstu concupiscentiæ & passionis feruore perpetrarat.

Effusio lacrymarum quanta in Dauide. Psal. 6.

Solent alij potentissimi Principes, ad propriæ munificentiæ ostentationem, siue etiam ad ornatum

rum & commoditatem vrbs vbi resident, maximis impensis deducere per cuniculos subterraneos, siue etiam per arcus eminentes, à collibus & montibus amplos fontes potabilium aquarum: at pius Rex Dauid omne studium & operam posuit, vt à proprio corde per oculos, quasi aptos canales, deduceret iuges fontes lacrymarum, qui numquam per dies nec per noctes deficere possent, ad vtilitatem & salutem animæ propriæ, quod de se ipso testatur dicens: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Sicut lacrymarum vim nouerat & expertus non semel fuerat Dauid, ita iugem earum exitum exoptabat, & omni studio educere conabatur: quod vt facilius assequeretur, aliquando sibi ipsi lacrymarum eximia apud Deum merita proponebat, earumque celebrabat insignia encomia. dixit loquens cum Deo: *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo.* quibus verbis nil pretiosius dicere poterat in commendationem lacrymarum. Ex his verbis intelligentes mortales vim lacrymarum, spem concipiunt veniæ; quia vident peccatorum pœnitentium lacrymas ibi positas à Deo, vbi prius posita erant iniquitates. Ponebat Deus lacrymas pœnitentium in conspectu suo, ait sanctus vir Macarius, quia in illis valdè complacet & delectatur, quasi tot margaritis pretiosis ex viscerum ardore progenitis: imò, si licet dicere, illis Deus tamquam gemmis seipsum exornat, more mulierum curiosarum caput & cinnos exornantium. Licebit certè dicere, quia ducem habemus sacrum Canticorum Textum dicentem nomine Dei placidè alloquentis peccatorem compunctum: *Caput meum plenum est ro-*

Davidis studium circa lacrymarum prouocationem.

Psal. 118.

Psal. 55.

Lacrymarum merita apud Deum.

Deus lacrymis nostris exornat se quasi gemmis.

Cantic. 5.

re, & *cincinnati mei guttis noctium*. vbi Paraphrases
 exponit hoc modo: *Capilli capitis mei pleni sunt*
lacrymis tuis, sicut vir, cuius capilli capitis tinguntur
de rore celi; & cincinnus casariei mee repletus
est guttis oculorum tuorum, sicut vir, cuius cinnus
casariei plenus est guttis pluuia qua descendit
in nocte. Certi redduntur pœnitentes ex Davidicis
 verbis, quòd Deus excipit lacrymas eorum quas
 gemmas & margaritas, quas semper conspectu
 suo vult præsentes, vt in eis voluptatum corda
 expleat. cui assertioni concinit Christi Domini
 assertum, quando docuit, Angelos in caelo
 stantes lætitia perfundi eximia ex lacrymis pœ-
 nitentium: *Dico vobis, gaudium erit in*
caelo super vno peccatore pœnitentiam agente. Hoc
 gaudium Angelorum ortum ducit ex eodem fonte,
 nimirum ex lacrymis positis à Deo in consp-
 ectu suo. Sicut exoptant spiritus Angelici mor-
 talem æternam salutem; ita videntes horum lacry-
 mas à Deo æstimari, lætantur & exultant. Certi
 sunt Angeli sancti, quòd videns Deus pœnitentium
 lacrymas, citissimè commouebitur ad misericordiam.
 Non videri possunt lacrymæ debilitatum absque Dei
 videntis commiseratione. Magna est vis lacrymarum
 ad misericordiam commouendam, sicut & acutè dixit Poëta:

*Angeli pœnitentium
 lacrymis delectantur.*

Luca 15.

*Lacryma vim habent
 vocis.*
 Thren. 2.

Interdum lacrymæ pondera vocis habent,
 quod & grauiùs dictum fuerat à Propheta Ieremia,
 dum ad fletum compunctionis hortaretur
 populum Israëlitarum: *Deduc quasi torrentem lacrymas*
per diem & noctem; non des requiem tua
neque taceat pupilla oculi tui. Per quæ verba
 lacryma, dum tribuitur vox pupillæ quæ lacrymarum
 ostenditur earum vis ad animum commouendum.

dum, ac si maxima declamarent eloquentia.

Magnam lacrymarum felicitatem cecinit Dauid, cum dixit: *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo.* Psal. 55.

Cum igitur in suis Psalmis modò videatur Dauid iugiter deflere, exitusque aquarum deducere, & lectum suum lacrymis conspergere, imò abluere, modò lacrymarum vim celebrare; qui ex animo ista attendunt, cohibere non valent cursum fletus. Testem produco omni exceptione maiorem, qui non de aliis, sed de se ipso proloquatur.

Confitetur diuus Augustinus qualem in se ipso esset expertus effectum Psalmorum, quando in initiis suæ ad Deum conuersionis Hymnodicæ attentus adstabat in Templis, dicens vberes

Lacrymatur D. Augustinus in Psalmis.

tum ex corde tum ex oculis se emisisse lacrymas,

ortas ex Psalmorum cantu audito. *Quantum fleui in Hymnis & canticis tuis, suauesonantis Ecclesia tua vocibus commotus? acriter voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, & ex ea astuabatur inde affectus pietatis, & currebant lacrymæ, & benè mihi erat cum eis.*

D. August. Confess. lib 9. c. 6.

Benè fuit Augustino cum lacrymis suis; quia felicitas cordis humani ex lacrymis & compunctione ortum suum ducit. Sicut qui peccator flere

non nouit peccata sua, timoris vehementem habet causam, ne in peccatis moriatur. Nam inter

seuiores minas cuidam populo per Prophetam Ezechielem à Deo immittas, illa reputari debet

Peccata non flere, est indicium reprobationis.

acerbior, quæ Deus protestatur eos non plancturos, sed in peccatis morituros: *Non plangetis, neque flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris.*

Ezech. 24.

Ratio, cur multi in Hymnodiis aut audiendis aut etiam exercendis compunctionis lacrymas non sentiant, optimè detegitur à diuo Bernardo

Lacryma
compun-
ctionis non
ab omnibus
haberi pos-
sunt.

in propria persona nostras miseras euulgâte : So-
pè, ait, *ad sacrum mysterium vocem meam fregi,*
dulcius cantarem, & magis delectabar in vocis mo-
dulatione quàm in cordis compunctione; Deus vero
cui non absconditur quidquid illicitum perpetratur
non querit vocis lenitatem, sed cordis puritatem.

En causa nostræ insensibilitatis, nimirum in-
uertentia ad ea quæ audimus aut cantamus; nos
enim cor afficitur iis quæ os pronuntiat. Cuius
nostra priuamur eo bono, quod posset reddere
animas nostras felices, imò terque quaterque

Lacryma
extinguunt
ignem Pur-
gatorij
D. Bernar.
Serm. in
verba Iob.
In sex tri-
bulat.

lices; nam si compunctionis lacrymas sentimus,
nullus post hanc vitam foret necessarius
ignis expiatorius, quemadmodum testatur
diuus Bernardus dicens: *Fortè enim non reperitur*
ignis exurens, quod interim fluens lacryma delin-
set. Verùm eheu! nos miseros flere nescimus
quando flenda commisimus, etiamsi verba
exempla ad lacrymas prouocantia habeamus,
cùm tamen lacrymas paratas vnusquisque habeat

Lacryma
facile cien-
tur ob ia-
cturas tem-
porales.

ob temporalium rerum aduersum euentum. Si
facile eripitur parentibus; si dolor vehemens ca-
pit, dentium, aut alterius membri vrgeat
quem; si honoris iactura immineat alteri, nullus
fletum valet cohibere. De multis dici verè

Plutarch. in
Annibale.

rit, quod aliquando de suis ciuibus Carthagi-
niensibus Annibal pronuntiauit. Postquam enim
Carthago à Romanis deuicta variis fuerat tribu-
tis subiecta, dies primæ solutionis faciendæ ve-
nit, magnusque tunc fletus factus est omnium
ciuium, quia vnusquisque ad ratam tenebatur
pensionis. Non potuit Annibal risum effusum
continere, licet adessent Primarij viri ciuitatis
quorum vnus eum reprehendit, quasi de re loco
causa

causæ & tempori parum opportuna : at ille subridens respondit, se non ridere ex latitia, sed potius ex irrisione, quia videret lacrymas hominum importunas; plorabant enim leuissimum damnatum priuatum, cum antea nullus lacrymarum sensum ostenderit, quando mala grauissima publica ingruerant, quando scilicet publicæ classes deiectæ, quando exercitus trucidati, quando arma capta spoliaque amplissima detracta audiebantur, & cernebantur. Multò maiori fundamento irridebimur nos à Cælicolis, quando videbunt in oculis nostris lacrymarum copiam ob temporales iacturas, & siccis oculis in peccatis iacentes audire Regem maximum flentem, lacrymarum vim celebrantem, & ad lacrymas prouocantem.

Qui nouerunt compunctionis lacrymas educere, paulatim eleuantur à Deo ad dulcissimas lacrymas amantium Deum. Non enim ob peccata tantummodò emittuntur lacrymæ de corde hominum, sed dulces etiam lacrymæ inueniuntur diligentium Deum. Amanti Deum ex corde omnis Dei sui recordatio commouet viscera, & præ dulcedine liquefacta anima in lacrymas erumpit, iuxta illud pronuntiatum animæ diligentis Deum in Canticis: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus meus locutus est.* Veri amantes vix aut legunt aut audiunt ex Psalmis celebrari siue misericordiam, siue amorem, siue benignitatem, siue suauitatem, siue prouidentiam, siue etiam nomen solum Dei, quin statim in lacrymas resoluantur. De Iuliano Anachoreta refert sanctus Ephræm, quòd tantam acquisierit facilitatem ad lacrymas ob extremum amorem in Deum, ut ad solius nominis Dei siue visi, siue lecti siue auditi recordationem,

Lacryma diligentium Deum dulces.

Cantic. 5.

Lacryma Iuliani Anachoreta quanta.

maxima statim copia lacrymarum perfunderet.
 Cùm quadam die incidisset sanctus Ephraem
 Codicem sacrum & in librum Psalterij, quos
 habebat Iulianus, vidissetque nomina omnia
 Dei, Domini, Iesu, Christi, Saluatoris litura
 accersito Iuliano sciscitatus est, quis ea corrump-
 set nomina. Respondit Iulianus, sicut fornicatrix
 mulier ad Dominum Saluatorem accessit
 lacrymis pedes eius rigabat; sic ego ubique
 nomen Dei mei scriptum reperio, lacrymis
 re cogor, vt aliquando merear ab eius voce
 re, Vade in pace. O dulces lacrymas omni
 sæculari cariores & gratiores! de istis veniunt
 illa encomia à diuo Chrystostomo pronuntia-
 quòd martyrij meritum adæquant; vt enim
 mulant animam cælestibus meritis, ita
 eminentiam æmulantur. *Quid valeant lacry-*

*Lacryma
 diligentium
 Deum æ-
 mulantur
 martyrij
 meritum.
 D. Chryf.
 Homil. 2.
 in Psal. 50.*

(ait D. Chrystostomus) *attende diligentius. Quod
 Martyribus maius, qui animam suam ponunt
 amico suo? grandis gloria Martyrum. Martyri
 fundunt sanguinem, peccatores effundunt lacrymas.
 meretrix illa non fudit sanguinem, sed fontem
 crymarum profudit, & deleuit peccata sua. O
 vim lacrymarum! Felices qui flere digni
 sicut flere solebat Dauid; nam tales lacrymas
 sum gehennæ incendium extinguere non possunt
 imò & flammam amoris accendere & nutrire
 gnæ sunt, vnde audita est vox illa in laudem
 mantis desilentis; Quoniam dilexit multum. Qui
 multum diligit, multas lacrymas emittere videtur
 qui nihil diligit, saltem compunctionis fletum
 studeat acquirere; ne de nobis illud dici queat
 quod de quibusdam asseruit Hymnographus.
 rauerunt in solitudine in iniquo; eò quòd
 beati*

Lucæ 7.

Psal. 106.

beamus cor verè aridum & oculos prorsus siccos sine aqua. Quantò quisque sanctior est, verbis concludam diui Augustini, & sancti desiderij plenior, tantò sit eius in orando fletus vberior; dulciores siquidem erunt hæ lacrymæ quàm gaudia maiora theatrorum. Oremus Deum nostrum, vt psallentibus nobis & audientibus omnibus, venam lacrymarum per suam immensam benignitatem aliquando aperire dignetur; vt tandem mereamur inter veros amantes, vel saltem pœnitentes, annumerari.

CAPVT XIX.

Hymnodia misericordiam Dei conciliat.

TANTA est apud Deum Hymnodia ritè expletæ vis & auctoritas, vt eius voluntatem, quamuis iuste auersam, ad se trahat atque conuertat, iram illius placatam reddens, misericordiam amoremque sibi concilians. Non potest Deus audire voces clamantium & inuocantium se, Deum suauem, benignum, misericordem & piuum, vti in Psalmis inuocatur, quin statim exerceat effectus & signa beneuolentiæ, suauitatis, benignitatis, misericordiæ & pietatis. Insignior Dei *Misericordia* conditio, qua magis præ ceteris attributis suis *diâ gloriatur Deus.* gloriatur, est misericordia; & Paulus eam in se ipso largissimè expertus, dum loqueretur de illius necessitate ad peccatorum salutem, nominare potiùs voluit titulo gloriæ quàm gratiæ aut misericordiæ, dicens: *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.* Rom. 3. vbi pro gloria Dei intelligere voluit gratiam & misericordiam Dei, aiunt omnes sancti